

בית המשפט המחוזי במרכז-לוד

4 אוג 2023
40591-07-23

פלונת נ' מדינת ישראל

השופט צבי ויצמן

מבקשת פלונת

- נגד -

משיבה מדינת ישראל

פסק דין

בקשת רשות לערער על החלטת בית משפט השלום בראשון לציון (כב' הש' י. לבני) מיום 19.6.23 במסגרתה התיר בית המשפט למשיבה לבדוק את המבקשת באמצעות מומחה פסיכיאטרי מטעמה וזאת למרות שהמבקשת לא טענה כלל לנכות נפשית בתביעת הרשלנות הרפואית אותה הגישה כנגד המשיבה, ולא צירפה חוות דעת רפואית מטעמה בתחום זה.

הנדרש לנדון

1. המבקשת, אשר במועדים הרלבנטיים לתביעתה שירתה בצה"ל, הגישה תביעה נזיקית כנגד המשיבה – מדינת ישראל, בטענה כי

מסמך זה עשוי להכיל שינויים שהוטמעו ע"י מערכת פסקדין

התרשלה בכך שלא אבחנה את דבר היותה בהיריון, עד ליום הלידה בפועל. המבקשת טענה, בין השאר, כי לאורך תקופה ממושכת היא התלוננה בפני מפקדיה, חבריה לשירות הצבאי והצוות הרפואי שטיפל בה, על חולשה, בחילה, סחרחורות, הקאות, כאבי ראש ותלונות נוספות המעידות על היריון ובכלל זה מחזור שאינו סדיר, ואולם אף אחד מגורמי הצבא לא הפנה אותה לבדיקת היריון כנדרש. לטענתה, הגורמים הרפואיים תלו את תלונותיה בגורמים שונים דוגמת התייבשות וצורך במנוחה ומתוך שכך לא הופנתה לבדיקות המתאימות עד לגילוי ההיריון ביום הלידה בלבד. המבקשת טענה כי לו היה דבר ההיריון נודע לה קודם ללידה היא הייתה פועלת להפסקתו.

2. לכתב התביעה צירפה המבקשת חוות דעת רפואית מטעמו של פרופ' יעקב אסף, מומחה לרפואה דחופה. מומחה המבקשת קבע בחוות דעתו כי התרשלות המשיבה במהלך המעקב והטיפול במבקשת היא זו שהובילה לכך שההיריון לא אובחן במועד אלא אך ורק ביום הלידה עצמו.

3. המשיבה, קודם להגשת כתב הגנה מטעמה, פנתה למבקשת בבקשה כי זו תיבדק אצל מומחה רפואי מטעמה בתחום הפסיכיאטרי, פרופ' משה קוטלר. המשיבה הבהירה כי העובדה שהמבקשת לא הגישה חוות דעת בתחום הנפשי אין בה למנוע ממנה הגשת חוות דעת שכזו ולמעשה אין למבקשת כל הצדק סביר להתנגדותה לבדיקה. המבקשת סירבה למבוקש בטענה שכלל לא צירפה לכתב תביעתה חוות דעת בתחום הפסיכיאטרי ומכאן שאין כל בסיס בדין לבקשת המשיבה. עוד נטען כי בקשת המשיבה מהווה למעשה ניסיון לגביית עדות מוקדמת מהמבקשת על נסיבות האירוע, כך שקיים הצדק סביר לסירובה.

4. בהחלטת בית משפט קמא מיום 2.5.23 התבקשה המשיבה להבהיר את הבסיס לבקשתה להגשת חוות דעת בתחום הפסיכיאטרי, והמשיבה בתגובתה הוסיפה והציגה מסמכים רפואיים, האחד - מיום 2.12.20 ממנו ניתן להסיק לסברת המשיבה כי המבקשת חששה כי נכנסה להיריון עוד קודם לגיוסה; השני - מסמך מיום XX.XX.21, יום הלידה, ממנו הסיקה המשיבה כי המבקשת חששה שהוריה יינטשו אותה בגלל ההיריון

והלידה, ובעיקר מיחסו של אביה לו ייודעו לו הדברים; והשלישי - מכתבו של פרופ' קוטלר אל ב"כ המשיבה במסגרתו ציין כי "על מנת להעריך את הלך הרוח ומצבה הנפשי של התובעת במהלך ההיריון הלא מדווח, עליי לערוך בדיקה פסיכיאטרית בכדי שאוכל להתרשם ממכלול התנהגויותיה ושיקוליה בסיטואציה הנוכחית". החלטת בית משפט קמא

5. בית משפט קמא נעתר לבקשת המשיבה והתיר לה לבדוק את המבקשת באמצעות מומחה מטעמה וזאת אחר שמצא כי התקנות אינן מונעות מנתבעת לבדוק את התובע, הנפגע, על ידי מומחה בתחום שלא נבדק על ידיו. בית המשפט מצא כי בנדון לא קיים הצדק סביר להתנגדות המבקשת לבדיקה בהתייחס לעובדה שהמשיבה הציגה מסמכים שונים מהם עולה מעין ראשית ראיה לכך שאפשר שמצבה הנפשי של המבקשת הביא להתעלמותה ממצבה ההריוני. בית המשפט נסמך בעניין זה על שני מסמכים שהוצגו על ידי המשיבה – זה מיום 2.12.20 וזה מיום XX.XX.21. בית המשפט סבר כי המסמכים שצורפו – "עשויים לספק הקשר מסוים לקו ההגנה של המשיבה, להצביע על פוטנציאל רלוונטיות ולהצדיק עריכת בדיקה שתבחן אם הרקע לאי גילוי ההיריון הוא כטענת התובעת, או שמא בנתונים קיימים הסברים נוספים".

6. בית המשפט הוסיף וציין כי שאלת קיומה או היעדרה של הצדקה לעריכת בדיקה רפואית עשויה להיגזר גם מנסיבות המקרה עצמו. ככל שנסיבותיו של מקרה חריגות יותר כך עשויה לקום הצדקה לאפשר לנתבע לנסות להציג קו הגנה שיציע הסבר חלופי לזה המוצג בכתב התביעה. כתב התביעה במקרה שלפנינו סוקר אירוע בעל נסיבות שעל פניהן הן יוצאות דופן, ולסברתו אין מקום למנוע מן המשיבה את יומה להציג "תזה חלופית" ולנסות לשכנע בה את בית המשפט. בית המשפט לא התעלם מהעובדה שניתן, לכאורה, לברר את הלך רוחה של המבקשת בדרך של חקירה נגדית, ואולם חקירה שכזו אינה אמצעי להוכחת דבר שברפואה, ללא חוות דעת, ויכולתה לשפוך אור על טענות המשיבה בהקשר זה, לכאן או לכאן – מוגבלת. לעניין זה הפנה בית המשפט לדברי המומחה מטעם המשיבה, פרופ' משה קוטלר, שציין כי כדי

- "להעריך את הלך רוחה ומצבה הנפשי של התובעת" בתקופה שקדמה ללידה, עליו "לערוך בדיקה פסיכיאטרית" בכדי שיוכל "להתרשם ממכלול התנהגויותיה ושיקוליה בסיטואציה הנוכחית".
7. בית המשפט הוסיף ונתן דעתו לעובדה שעל אף שמדובר בבדיקה פסיכיאטרית המחייבת, לכאורה, את חשיפתו הנפשית של הנבדק הרי שבדיקה זו "אינה כרוכה באקט פולשני או חודרני מבחינה פיסית, או באי נוחות אחרת מסוג זה" וכי במסגרת התייחסותה של המבקשת לבקשה לא הועלתה על ידה טענה בדבר קושי ספציפי כזה או אחר לערוך את הבדיקה המבוקשת או טעם סובייקטיבי אחר שיצדיק את אי קיומה וכי הדבר הועלה לראשונה רק בתגובתה המשלימה מיום 17.5.2023. מכלל הנסיבות האמורות נעתר בית המשפט לבקשת המשיבה והתיר את בדיקתה של המבקשת על ידי מומחה פסיכיאטרי מטעמה ומכאן בקשת רשות הערעור. תמצית טענות המבקשת
8. שגה בית משפט קמא משהתיר בבדיקת המבקשת ע"י פסיכיאטר מטעם המשיבה, שמהותה בחינת גרסה עובדתית מטעם הצד שכנגד, ללא תשתית ראיית, וללא נסיבות המצדיקות זאת ותוך פגיעה בפרטיותה של המבקשת. שגה בית משפט קמא משקבע שיש במסמכים שצירפה המשיבה להבהרתה כדי להקים הקשר לקו הגנתה אשר אף לא פורט על ידה כלל ועיקר. שגה בית משפט קמא משקבע כי המסמכים שצורפו ע"י המשיבה עומדים ברף הראייתי לבדיקה ע"י פסיכיאטר או שישי להם פוטנציאל גבוה רלבנטי. אין לאפשר למשיבה לייצר יש מאין תוך פגיעה במבקשת, משלא הציגה מסמכים וראיות אודות מצבה הנפשי של המבקשת במהלך ההיריון, ומשלא ברור מהי רלבנטיות הבדיקה להגנתה. יש בבדיקה אף כדי להביא לפגיעה נפשית למבקשת. בנוסף, שגה בית משפט קמא משהתעלם מטענת המבקשת כי המסמכים הרפואיים מתקופת הריונה ומסמכים מזמן הלידה ואחריה, מעידים על כך שלא הייתה לה בעיה נפשית. כמו כן שגה בית משפט קמא בקביעתו כי בבדיקת הפסיכיאטר היא הדרך לבדיקת הלך רוחה של המבקשת במהלך ההיריון. תפקידו של בית המשפט להתרשם מאמינותה של המבקשת, ולא ע"י הגשת חוות דעת פסיכיאטר ע"י הצד שכנגד. תמצית טענות המשיבה

9. המשיבה סברה כי על המבקשת להיבדק ע"י מומחה המשיבה בהתאם להוראות הדין ובכללן תקנה 87 ותקנה 93 לתקנות סדר הדין האזרחי, תשע"ט-2018 אחרת תוטל עליה סנקציה בהעדר הצדק סביר. המשיבה הוסיפה והדגישה כי על פי הדין נתבע אינו כבול בהגשת חוות דעת באותו תחום בו הוגשה חוות דעת מטעם התובע. התנהגותה של המבקשת בכך שהסכימה להיבדק ע"י מומחה מטעמה ואולם סירבה להיבדק ע"י מומחה מטעם המשיבה, היא חסרת תום לב. בהתאם לפסיקה, אין זכות לבעל דין לבחור את המומחה וסוג המומחיות של המומחה מטעם הצד שכנגד. התנהגותה של המבקשת לפיה גילתה את ההיריון ביום הלידה, מחייבת את המשיבה לבדוק את מצבה הנפשי והשלכותיו על עצם התרחשות האירוע החריג. התיעוד שצורף להבהרת המשיבה לא צורף לכתב התביעה ואין התייחסות אליו בחוות דעת המומחה מטעם המבקשת ויש בו לשפוך אור על מצבה הנפשי של המבקשת. חובתה של המבקשת, הטוענת טענות שברפואה, לשתף פעולה עם הנתבע בכל הקשור לוותר על סודיות לבדיקה בפני מומחה מטעמו, במיוחד שמדובר בתביעה לרשלנות רפואיות במסגרתה נבדקה המבקשת ע"י מומחה והגישה חוות דעת. צדק בית משפט קמא משקבע כי אין הצדק סביר לסירובה של המבקשת. בנוסף, הליך משפטי כרוך בחשיפה מצדו של תובע שהיא מחויבת המציאות. בנוסף, הפסיקה אף הכירה בבדיקה ע"י פסיכיאטר כבדיקה קלה בחומר. המבקשת אינה יכולה להכתיב את קו הגנתה של המשיבה ואין לקבל את טענתה כי חוות הדעת היא לצורך בחינת אמינותה. המשיבה הוסיפה כי זכותה כנתבעת להגיש חוות דעת מטעמה, וזכותה של המבקשת כתובעת להגיש חוות דעת נגדית. בנוסף, ועל מנת להפיג את חששה של המבקשת מפני פגיעה בפרטיות, היא יכולה לבקש כי הדיון יתקיים בדלתיים סגורות ואולם בחרה לא לעשות כן.****אחר שעיינתי בטענות הצדדים מצאתי לדון בבקשת ברשות לערער כאילו ניתנה הרשות והוגש הערעור, ואולם דינו של הערעור להדחות מהטעמים שיובאו להלן.

10. הלכה היא כי ערכאת הערעור תמעט להתערב בהחלטות דיוניות של הערכאה הדיונית ביחס לאופן ניהול הדיון, סדר ואופן הבאת הראיות, החלטות שעניינן במידת הרלבנטיות של הראיות ועוד ה

נוטה להתערב בהן אלא במקרים חריגים. (ראה: רע"א 8977/22 נתנאל אטיאס נ' אלון גורן (13.2.23)). בכלל זה, החלטה במסגרתה נעתר בית המשפט לדרישת נתבע כי תובע ייבדק ע"י מומחה מטעמו לצורך הגשת חוות דעת לתמיכה בטענותיו. בנדון איני סבור כי המדובר במקרה חריג המצדיק התערבות ערכאת הערעור, ודי באמור על מנת לדחות את הבקשה, ואולם דינה להידחות אף לגופה, כפי שיפורט להלן – צירוף חוות דעת רפואית מטעם נתבע

11. תקנה 87 (א) לתקנות סדר הדין האזרחי, תשע"ט-2018 (להלן - תקסד"א) קובעת כדלקמן - "רצה בעל דין להוכיח עניין שברפואה, יצרף לכתב טענותיו חוות דעת של מומחה בתחום מומחיותו". מלשון התקנה, עולה כי חובה היא על בעל דין לצרף חוות דעת רפואית לכתב טענותיו לצורך הוכחת טענותיו אותן העלה בכתב הטענות. לעניין זה נפסק כי חוות הדעת שמצרף בעל דין לכתב טענותיו נועדה לבסס את טענותיו, ומהווה חלק בלתי נפרד מכתבי טענותיו (ראו: אורי גורן, סוגיות בסדר דין אזרחי (כרכים א-ב, מהדורה 13, 2020) עמ' 676; רע"א 3826/13 שיפטן נ' פלוני (12.8.13)).

12. כך נפסק כי לצורך הוכחת טענותיו, אין הנתבע כבול לצירוף חוות דעת רק באותו תחום בו הוגשה חוות דעתו של התובע, וכי הנתבע רשאי להגיש חוות דעת בתחום אחר בו לא הוגשה חוות דעת מטעם התובע, אולם בכך הנתבע "לוקח סיכון כי התובע יגיב על חוות דעתו בחוות דעת נגדית מטעמו ובכך אפשר ויוכיח דבר שלא היה ביכולתו להוכיח בהעדרה של חוות הדעת הנגדית המוגשת מטעמו (ראה: החלטתי מיום 7.1.21 במסגרת ת.א. 36464-09-15 פלוני נ' מדינת ישראל (2021), שם סע' 7 וכן חלטתי מיום 3.10.22 במסגרת ת"א 40001-12-20 (מרכז) פלוני נ' שירותי בריאות כללית (2020)). סירוב תובע להיבדק

13. תקנה 87(ב) לתקסד"א קובעת את חובתו של בעל דין בתביעה אשר נדרשת בעניינה חוות דעת בעניין שברפואה להיעתר לבדיקתו על ידי מומחה הצד שכנגד, ובלשונה - "הגיש תובע חוות דעת בעניין שברפואה, רשאי נתבע לשלוח לו דרישה בכתב להעמיד את נושא חוות הדעת לבדיקה בידי מומחה מטעמו;

נדרש תובע כאמור, ייעתר לדרישה בלא דיחוי, זולת אם קיימת הצדקה לסירוב; חוות הדעת תומצא לתובע גם אם לא הוגשה לבית המשפט" (ה.ש.) בנוסף, תקנה 93(ב) שעניינה באי קיום הוראות התקנות קובעת כי- " בלי לגרוע מסמכויות בית המשפט לפי תקנות אלה, בעל דין שלא נענה לדרישה או הוראה של בית המשפט לפי פרק זה או שלא נענה במידה מספקת, ואי-ההיענות היתה בלא הצדק סביר, לא ייזקק בית המשפט להוכחה של עניין שבמומחיות מטעמו לעניין הנדון" (ה.ש.) מלשון התקנות לעיל, עולה כי חובה על תובע לעמוד לבדיקה ע"י מומחה מטעם הנתבע אלא אם יש לו הצדקה לסירוב המהווה הצדק סביר. לעניין זה נפסק כי מדובר ב "סטנדרט" הנתון לשיקול דעתו של בית המשפט ונקבע בכל מקרה לפי נסיבותיו. (ראה: יששכר רוזן-צבי, הרפורמה בסדר הדין האזרחי: מורה נבוכים (מהדורה שנייה, 2023) עמ' 466). כך בעניין 305/80 רפאל שילה נ' שלמה רצקובסקי (1981) נפסק - " עומדות להן זו מול זו שתי זכויות יסוד מתחרות: זכותו של אדם (התובע) להיבדק אצל רופא לפי בחירתו הוא, זכות הנפגעת על-ידי כפייתו (לאור הסנקציה) להיבדק אצל רופא מטעם יריבו; ולעומתה, זכותו של נתבע, שיאפשרו לו להתגונן כדבעי בדרך הנראית בעיניו ובעיני יועציו, כלומר, לבחור בעד מומחה כרצונו" ובהמשך- "התוצאה החמורה של חוסר אפשרות להיזקק לחוות הדעת הרפואית, שהגיש הנפגע (הסיפא של תקנה 179(ב)), מחייבת, לדעתי, לפרש את התנאי, בו מותנית הסנקציה ("אי ההיענות היתה ללא-הצדק סביר"), פירוש, הנוטה לטובתו של התובע.... מובן מאליו שלא יניחו לתובע לסרב להיבדק על-ידי רופא מטעם המשיב, מבלי שיטרח לתת כל הסבר או בהסתמך על טעם מופרך, ולו גם תוך הבעת נכונות להיבדק על-ידי כל רופא אחר. ברם, משנתן טעם, שיש בו מידה של סבירות, שוב אין, לדעתי, להפעיל את הסנקציה, אלא אם יהא בסירובו משום חשש פגיעה בהכרעה צודקת של הדין". ובעניין רע"א 5762/21 פלונית נ' פלוני (2021) הובהר - " החלטה זו, עניינה בתובעת שהיא נפגעת תקיפה מינית הטוענת כי היא מתקשה לעמוד לבדיקה לפני פסיכיאטר גבר. אין להשליך בהכרח ממסקנתי במקרה דנן, על כך שבכל תביעת נזיקין, תהא עילתה אשר תהא, התובע רשאי "לבחור" או להגביל את המומחה של הצד שכנגד, מטעמי מגדר, דת, לאום, נטייה מינית וכיוצא באלה".

14. בנדון, מבקשת המשיבה לטעון להגנתה, בין השאר, כי המבקשת סבלה ממצב נפשי אשר גרם לה להדחיק את ידיעתה על ההיריון. המדובר בטענה שהיא "עניין שברפואה", אשר לצורך הוכחתה, על המשיבה לצרף חוות דעת מטעם מומחה רפואי. פרופ' קוטלר, מומחה המשיבה, הבהיר כי על מנת שיכול לתת חוות דעת מקצועית כנדרש, הוא נדרש לבדיקת המבקשת (ראו נספח ג' להבהרת המשיבה מיום 11.5.23 בתיק בית משפט קמא), דחיית בקשת המשיבה יהא בה כדי להצר את צעדיה ולצמצם את רוחב הגנתה ואין כל הצדקה של ממש לעשות כן בשלב זה (וראו, כדוגמה, לעניין זה ת"א (מרכז) 41447-02-20 פלונית נ' חיים אליעזר כץ (2021) סע' 14 להחלטה).

15. כאמור, אין כל מניעה כי המשיבה שנתבעה ברשלנות רפואית ע"י המבקשת, תגיש חוות דעת בתחום אחר מזה שהוגשה בו חוות עדתה של התובעת, ואף כי אין לחסום ולהגביל את המשיבה באופן ניהול הגנתה ובכלל זה בחירת חוות דעת בתחום הרלבנטי לדעתה לתמיכה בהגנתה. כפי שפורט בפסיקה לעיל, הרי שחוות הדעת היא רק חלק מהראיות המוגשות לתיק ולבית המשפט שיקול הדעת באם להסתמך עליה, או לדחותה, כולה או חלקה והכל בהתאם לשיקול דעתו של בית המשפט. לסברתי בנדון לא עומד לצידה של המבקשת "הצדק סביר" לסירובה לבדיקה. הנימוק לסירובה היה כי היא לא טענה כלל לנכות נפשית וכי יש בבדיקה לפגוע בפרטיותה, ואולם בנסיבותיה של התביעה כפי שאלו נטענות על ידי המבקשת ובהתייחס לעולה מתוך המסמכים שהוצגו על ידי המשיבה, אין מקום לחוסמה מלבחון כיוונים שונים דוגמת האפשרות כי מצבה הנפשי של המבקשת גרם לה להתעלם מהריונה ולהדחיקו. אין מדובר בטענה הקלוטה מן האוויר, אלא בטענה אשר ראשית ראייה לה נמצא בתיעוד הנזכר זכותה של המשיבה לבררו מהפן הרפואי, בירור אשר לא ניתן לבצעו בחקירה בלבד אלא יש לגבותו בחוות דעת מומחה ערוכה כד"ן. סוף דבר

16. הבקשה נדחית. רק לפני משורת הדין, ובנסיבותיה של המבקשת, איני עושה צו להוצאות. הערובה שהופקדה על ידי המבקשת תושב לידיה באמצעות בא כוחה.

17. ניתן לפרסום ללא פרטי המבקשת. ניתן היום, י"ז אב תשפ"ג, 04

כ"ח

אוגוסט 2023, בהעדר הצדדים. צבי ויצמן, שופט